

Igitabo cya Daniyeli - Umubare wa Mirongo Itatu n'Itandatu

Ikimenyetso cy'Ihanura cya Nebukadinezari: Guhishura Ibimenyetso by'Amateka y'Umutwe w'Abamilerite n'Iyerekwa Rishinze Ikimenyetso ry'Uruzi Ulayi

Jeff Pippenger
2023-12-31

Igice cya mbere cya Daniyeli kigaragaza amateka y'abamarayika ba mbere n'uwa kabiri kuva ku wa 11 Kanama 1840 kugeza ku wa 22 Ukwakira 1844. Igice cya kane cya Daniyeli na cyo kivuga ku mateka y'abamarayika ba mbere n'uwa kabiri kuva mu mwaka wa 723 Mbere ya Kristo kugeza ku wa 22 Ukwakira 1844. Birumvikana ko ibyo bidashoboka kubibona hatabayeho uburyo bw'imvura y'itumba bwo "umurongo ku murongo."

Nebukadinezari, mu gice cya kane, ni ikimenyetso cy'ubuhanuzi gikomeye kandi gisobetse cyane. Ni ingenzi ko twibutsa ubwacu icyo ahagarariye uko dutangiye gusuzuma ihishurwa ry'iyerekwa ry'Umugezi wa Ulayi mu mateka ya William Miller. Inzozu za kabiri za Nebukadinezari, kimwe n'uwo byari bimeze ku nzozu za kabiri za William Miller, zagereranyaga "ibihe birindwi" byo mu Balewi makumyabiri na gatandatu, ari byo murongo w'ubuhanuzi uhuza igitabo cya Daniyeli cyose. Igihe Daniyeli yasobanuraga inzozu za Nebukadinezari zo mu gice cya kane, yamuburiye ku rubanza rwari rugiyeye kuza, kandi muri ubwo buryo agereranya ubutumwa bw'umumalayika wa mbere bwinjiye mu mateka ku "gihe cy'iherezo" mu mwaka wa 1798.

Igihe urubanza Nebukadinezari yari yaraburiye ko ruzaza rwageraga, ukuza kwarwo kwagereranyaga ku wa 22 Ukwakira 1844, igihe urubanza rw'iperereza rwatangiraga. Mu gice cya kane, ubutumwa bwo kuburira bwatanzwe na Daniyeli, ndetse no kuza k'urubanza rwari ruhujwe n'ubwo butumwa bwo kuburira, byagereranyaga n'ijambo "isaha". "Isaha" y'urubanza rwa Nebukadinezari yagereranyaga "isaha" y'urubanza rw'Imana mu butumwa bw'umumarayika wa mbere. Nanone kandi yagereranyaga "isaha" y'itegeko ryo ku Cyumweru, igihe urubanza nyirizina rw'Imana rutangira. Igice cya Daniyeli igice cya kane kigereranya ukuza k'ubutumwa bw'umumarayika wa mbere mu 1798, n'ukuza k'umumarayika wa gatatu ku wa 22 Ukwakira 1844, bishushanywa n'ijambo "isaha," hanyuma cyongera gusubirwamo kandi kikagurwa. Uburyo bwo gusubiramo no kwagura ni uburyo bw'ubuhanuzi bukoreshwa kenshi mu buhanuzi, ariko cyane cyane mu gitabo cya Daniyeli.

Ubwo Nebukadinezari yageraga ku "gihe" cy'urubanza, ari yo "bihe birindwi," ari byo byari urubanza rwe, byahise bitangira; kandi nk'umwami w'amajyaruguru, icyo gihe yahagarariraga urubanza rwagejewe ku bwami bw'amajyaruguru bwa Isirayeli mu wa 723 BC. Yahawe umutima w'innyamaswa, kandi innyamaswa ni ubwami mu buhanuzi bwa Bibiliya; bityo kuva mu wa 723 BC kugeza mu wa 1798, yahagarariye ubwoko bubiri bw'ubupagani bukunze cyane kuba ingingo y'ingenzi mu gitabo cya Daniyeli.

Mu minsi igihumbi na magana abiri na mirongo itandatu, ihagarariye imyaka igihumbi na magana abiri na mirongo itandatu, yagereranyaga ububasha bw'isenyagura bwa gipagani; hanyuma indi minsi igihumbi na magana abiri na mirongo itandatu, ishushanya imyaka igihumbi na magana abiri na mirongo itandatu, yagereranyaga ububasha bw'isenyagura bwa gipapa. Umutima w'ayo mabubasha yombi y'isenyagura wari umwe, kuko ubupapa ari gipagani gusa yambaye umwuga wo kuba ubukristo.

Ku “mpera y'iminsi,” ari ikimenyetso kigaragazwa muri Daniyeli igice cya cumi na kabiri, kigereranya “igihe cy'imperuka” mu 1798, ubwami bwe bwaramusubijwe. Ubuhumya bwa Daniyeli 4, hamwe n'Umwuka w'Ubuhanzu, bugaragaza ko igihe ubwami bwe bwashubizwaga kuri “mpera y'iminsi,” yari yahindutse umuntu wihannye. Hanyuma ahinduka ikimenyetso cy'ubuhanzu cy'ukuri kune kwingenzi. Ahinduka ihuriro ry'ubuhanzu hagati y'ububasha bw'ikiyoka bw'ubupagani, ubwo yagereranyaga mu gice cya mbere cy’“ibihe birindwi” bye, n'ububasha bw'inyamaswa, ubwo yagereranyaga mu gice cya nyuma cy’“ibihe birindwi” bye. Nk'ikimenyetso cy'ubwo bubasha bwombi, ahagaze nk'ubwami bwongeye gushubizwaho mu 1798, ahita anagereranya ububasha bwa gatatu bw'umurimbuzi (umuhanuzi w'ibinyoma), bwagombaga gutegeka imyaka mirongo irindwi y'ikigereranyo, mu gihe maraya wa Tiro yari yaribagiranye. Nk'umwami wa Babuloni, Nebukadinezari agereranya ihuriro ry'ubuhanzu hagati y'ubwo bubasha butatu bwagombaga guhinduka Babuloni ya none mu minsi y'imperuka, maze bukayobora isi kuri Harumagedoni.

Yanaserukiye no kuvuka kwa Leta Zunze Ubumwe z'Amerika nk'inyamaswa yavuye mu isi, yatangiye mu 1798 imeze nk'umwana w'intama, bishushanywa n'uburambe bwe bwo guhinduka. icyarimwe yari no kugereranya amahembe abiri y'inyamaswa yavuye mu isi, ayo ari Repubulikaniyisimu n'Abaporotesitanti, byagereranyaga imbaraga za Leta Zunze Ubumwe z'Amerika, ari na byo byatumye iba ishyanaga riruta ayandi kugirirwa ubutoni mu isi. Nyamara ku iherezo ry'ayo myaka mirongo irindwi y'ikigereranyo, ayo mahembe yombi yari kuzahinduka akagereranywa nka Repubulikaniyisimu y'ubuhakanyi n'Abaporotesitanti b'ubuhakanyi, kandi ayo mahembe yombi agacikamo ibyiciro bibiri. Ihembe rya Repubulikaniyisimu ryari kuba rigizwe n'ishyaka ry'Abademokarate ryirengagizaga ku mugaragaro amahame yera y'Itegeko Nshinga, n'ishyaka ry'Abarepubulikani riyemeraga ko ari ryo murinzi n'intwari biharanira Itegeko Nshinga, ariko mu by'ukuri rihakana amahame yera y'Itegeko Nshinga, mu gihe ryahitagamo imigenzo n'imihango ngo bisumbe amahame ari muri icyo nyandiko yera.

Amatsinda yombi yagereranyijwe n'Abasadukayo n'Abafarisayo mu gihe cya Kristo. Umwuka w'Abasadukayo n'Abafarisayo na wo wagombaga kugaragarira mu ihembe ry'Abaporotesitanti bateshutse, aho itsinda rimwe ryashyigikiraga kuramya ku Cyumweru, irindi na ryo rigashyigikirira kuramya ku Isabato. Imimerere ya Nebukadinezari yahindutse amaze guhinduka ku “imperuka y'iminsi,” mu 1798, igereranya neza Leta Zunze Ubumwe za Amerika, n'amahembe yombi y'inyamaswa yo mu isi. Ibyo bimenyetso uko ari bitatu—inyamaswa yo mu isi n'amahembe yayo yombi—byari byaragenewe guhinduka biva ku mwana w'intama bikaba ikiyoka.

Nbukadinezari, ku iherezo ry’“ibihe birindwi” bye, yagereranyaga isano yagaragazaga ubwami bwe nyakuri bwa Babuloni nk'ikimenyetso cya Babuloni ya none yo mu minsi y'imperuka, igizwe

n'igisato, ya nyamaswa n'umuhanuzi w'ibinyoma. Yagereranyaga kandi ibice bitatu by'ubuhanuzi bishushanyijwe na ya nyamaswa yo mu isi ifite amahembe abiri, ihinduka ikava ku mwana w'intama ikaba igisato mu gihe cy'iyoy myaka mirongo irindwi y'ikigereranyo maraya wa Tiro yibagiranye. Birakomeye cyane ko ubwami bwe nyakuri ari bwo bwami ubwabwo bugereranya ubwami butegeka imyaka mirongo irindwi y'ikigereranyo.

Ikimenyetso cya Nebukadinezari cyo mu gice cya kane kigomba gushyirwa hejuru y'icyo mu gice cya mbere. Igihe iryo shyirwa mu bikorwa rikozwe, rihuza ibimenyetso ngenderwaho by'amateka y'Abamilerite, kandi rigahamya ukuri kenshi kw'iyerekwa ry'Uruzi Ulai kwahishuwe muri icyo gihe. Urufatiro n'inkingi yo hagati y'umuryango w'Abamilerite byari ikibazo n'igisubizo byo muri Daniyeli igice cya munani, umurongo wa cumi na gatatu n'uwa cumi na kane. Ikibazo cyari iki ngo: "Iyerekwa ryerekeye igitambo cya buri gihe no kugomera kuzana ubuhame rizamara igihe kingana iki, kugira ngo ubuturo bwera n'ingabo bihekwemo gukandagirirwa?"

Mu magambo amagana menshi, niba atari ibihumbi, yongewe muri Bibiliya, ijambo ryonyine ryongewemo "igitambo" ni ryo gusa guhumekerwa n'Imana kugaragaza ko ritari iry'umwandiko. Iyo iryo jambo rivanwemo uko bikwiriye, bigaragaza neza ko "ibya buri gihe n'igicumuro" ari ububasha bubiri butandukanye buteza kurimbuka. Mushiki wa White agaragaza by'umwihariko ko ijambo "igitambo" ryongewemo n'ubwenge bwa kimuntu kandi ko ridakurikizwa kuri uwo mwandiko, kandi muri uwo murongo nyine anagaragaza ko aba-Millerite bari bafite ukuri mu kumenya ko "ibya buri gihe" ari ubupagani. Amagambo y'ikibonezamvugo ari mu kibazo cyo ku murongo wa cumi na gatatu, yagaragajwe neza na Kristo binyuze mu nyandiko za Mushiki wa White, kandi iyo ayobowe n'iyoy mirongo hamwe n'amabwiriza yongeweho yahumetswe, icyo kibazo kiba ari iki: "Ibyerekanywe byerekeye igihe kingana iki ku byerekeye ububasha bubiri buteza kurimbuka, ari bwo ubupagani n'ubupapa, byagombaga gukandagira hasi ubuturo bwera n'ubwoko bw'Imana byombi?"

Ni yo mpamvu, igihe Nebukadinezari ashyizwe mu "gihe cy'imperuka," mu 1798, aba ahagarariye umuntu wahindutse, bityo akaba ahagarariye "abanyabwenge" bari gusobanukirwa inkingi yo hagati n'urufatiro rw'Ubwadivantisiti. Guhinduka kwe kugaragaza "abanyabwenge" basobanukiwe "kwiyongera k'ubumenyi" kwafunguwe muri icyo gihe, ariko ubusobanuro bwe bw'ubuhanuzi ubwabwo bugaragaza mu buryo butaziguye amateka ari yo ngingo y'ikibazo kigira kiti: "Mbese iyerekwa ry'imbaraga zisenya z'ubupagani n'ubupapa, zari kuribata ubwoko bw'Imana (ingabo), n'urusengeru rw'Imana, ryari kuzageza ryari?" Nk'ikimenyetso cy'"isugi y'umunyabwenge" isobanukiwe "kwiyongera k'ubumenyi," ahagarariye William Miller, kuko Miller ari ikimenyetso cy'abari "abanyabwenge" mu mateka yatangiye mu "gihe cy'imperuka," mu 1798.

Nebukadinezari ni ikimenyetso cy'urwibutso rw'inzira rw'"igihe cy'imperuka," kandi iyo bishyizwe hejuru y'igice cya mbere, anagereranya ukuza kwa marayika wa mbere muri icyo gihe, kuko mu gice cya kane, "isaha" Danieli aha Nebukadinezari ubutumwa bw'imbuza, iranga igihe marayika wa mbere yageze, kandi ibyo byari mu 1798. "Isaha" ubwo urubanza rwa Nebukadinezari rwageraga, yagereranyaga "isaha" yo gutangira k'urubanza rw'igenzura rw'Imana ku wa 22 Ukwakira 1844. Inzira z'ingenzi zigaragazwa n'ikigereranyo cya Nebukadinezari mu

gice cya kane ni 723 Mbere ya Kristo, 538, 1798 (igihe cy'imperuka) n'itariki ya 22 Ukwakira 1844.

Ibimenyetso ndangamateka by'amateka y'Abamilerite biri muri Daniyeli igice cya mbere, bitangirana na Yehoyakimu, ari we kimenyetso cy'ihabwa-imbaraga ry'ubutumwa bwa mbere bwari bwarageze ku "gihe cy'imperuka," mu 1798. Ihabwa-imbaraga ry'ubutumwa bwa mbere, rihagarariwe na Yehoyakimu, riranga itariki ya 11 Kanama 1840. Kuneshwa kwa Yehoyakimu ni ko gutangira kwa ya myaka mirongo irindwi y'ubutegetsu bwa Babuloni, irangirana n'itegeko rya Kuro. Igice cya mbere cya Daniyeli kigaragaza uburyo bw'ibizamini by'ingeri eshatu, bugereranywa n'ikigeragezo cy'ibyokurya, kigakurikirwa n'ikigeragezo cy'ukugaragara kw'inyuma, kikaza kurangizwa n'ikigeragezo ndakuka. Ibyo bizamini bitatu bihagarariye itariki ya 11 Kanama 1840, igihe marayika ukomeye, wari umuntu utari muni ya Yesu Kristo ubwe, yamanukaga avuye mu ijuru azanye agatabo gato, abantu b'Imana bagombaga icyo gihe "kurya", nk'uko Daniyeli na ba bandi batatu b'indashyikirwa bahisemo kurya indyo y'ibinyamisogwe aho kurya indyo ya Babuloni.

Ikigeragezo cya kabiri cy'uwo murongo cyagaragaje kwihishura k'uko amatorero y'Abaporotesitanti yanze ubutumwa bwa Milleri (ubutumwa bw'umumarayika wa mbere), ubwo habonekaga itandukaniro hagati y'umutwe w'Abamilleri n'amatorero y'Abaporotesitanti yahise atangira inshingano yayo ya gihanuzi nk'Ubuporotesitanti bw'ubuhakanyi. Itandukaniro hagati y'ayo matsinda yombi ryari rigaragara cyane nk'uko byari bimeze kuri Daniyeli na ba basore batatu b'intwari, igihe imibiri yabo yagaragara ari myiza kandi ibyibushye kurushaho bitewe no kurya ibyokurya byo mu ijuru aho kurya indyo y'i Babuloni. Iryo tandukaniro ryamenyekanye ku iherezo ry'umwaka wa Bibiliya wa 1843 (19 Mata 1844), ubwo igihe cyo gutinda cy'umugani w'abakobwa cumi cyageraga.

Ikigeragezo cya gatatu, ari na cyo kigeragezo cy'ihame nyakuri cyo gupima ukuri, cyagereranyaga ku wa 22 Ukwakira 1844, igihe nyuma y'imyaka itatu "isaha" yageraga, Nebukadinezari ubwe agacira urubanza kandi akavuga ko Daniyeli n'abasore batatu b'intwari barutaga abanyabwenge b'i Babuloni "incuro cumi." Gushyira igice cya kane cya Daniyeli hejuru y'igice cya mbere bitanga ibimenyetso nyamukuru by'amateka y'Abamilerite, bitangirira ku "gihe cy'imperuka" mu 1798; uguhabwa imbaraga kw'ubutumwa bw'umumarayika wa mbere ku wa 11 Kanama 1840; ugucika intege kwa mbere ku wa 19 Mata 1844; n'ugucika intege gukomeye ko ku wa 22 Ukwakira 1844.

Usibye ku kugaragaza gusa ibimenyetso byihariye biranga amateka y'Abamillerite, ibyo bice byombi, iyo bishyizwe hamwe "umurongo ku wundi," byerekana ubutumwa bw'umumarayika wa mbere, bikagaragaza n'ububasha bubiri bwo kurimbura ari bwo bugize ingingo y'inyigisho y'ishingiro yerekeye iminsi ibihumbi bibiri na magana atatu, kandi nanone n'inzira y'ibigeragezo by'intambwe eshatu yo muri Daniyeli cumi na kabiri ihora ibaho igihe cyose igitabo cya Daniyeli gifunguwe.

Banagaragaza kandi ko Nebukadinezari, nk'ikimenyetso cy'abanyabwenge mu 1798, afatanijwe n'inzozo ze za kabiri zo mu gice cya kane, ahagarariye William Miller, kandi umutwe we wagombaga guhinduka ihembe nyakuri ry'Abaporotesitanti. Umurimo wa William Miller,

uhagarariye ukuri kw'ishingiro kwa Adventisime, ugereranywa ku bisate bibiri bya Habakuki, kandi Imana ni yo yayoboye mu gutunganywa kw'ayo masate yombi yera.

Hariho ukuri k'ubuhanuzi butari buke Miller atabonye neza, kuko aho yari ahagaze mu mateka y'ubuhanuzi hatamwemereye kumenya ko hariho imbaraga eshatu zisenya; si ubupagani gusa (ikiyoka), si ubupapa gusa (inyamaswa), ahubwo n'Ubuporotesitanti bwigometse (umuhanuzi w'ibinyoma). Mu kuyobora kw'Imana, uko gusobanukirwa k'ubuhanuzi kwa Miller, kwari kugizwe guke n'aho yari ahagaze mu mateka, ntikwagaragajwe ku bisate bibiri byera bya Habakuki.

Inzosi ya kabiri ya Nebukadinezari iri mu gice cya kane cya Daniyeli, igereranya inzosi ya kabiri ya William Miller. Inzosi zombi zivuga ku "bihe birindwi," kandi inzosi ya Miller igaragaza kwangwa k'umurimo we kwatangiyeye mu 1863, kukagenda kwiyongera kugeza ku Gutaka kwa Saa Sita z'ijoro. Inzosi zombi zirangirana n'ubwami busubijweho nyuma y'igihe cyo gutatanywa. Ni cyo gituma tuzabanza gusuzuma inzosi ya kabiri ya Miller, mbere y'uko dusuzuma mu buryo butaziguye iyerekwa ry'Uruzi Ulai ryafunguwe mu 1798.

“Narose ko Imana, ikoresheje ukuboko kutagaragara, yanyohereje agasanduku kabajwe mu buryo butangaje, gafite uburebure bwa santimetero nka makumyabiri n'eshanu n'ubugari bwa santimetero nka cumi n'eshanu bungana impande zose, kakozwe mu mbaho z'umukara n'amasaro byinjijwemo mu buryo bw'ubugeni butangaje. Kuri ako gasanduku hari hafatanye urufunguzo. Ako kanya nahise mfata urwo rufunguzo ndafungura ako gasanduku; maze, bintera gutangara no gutungurwa, nsangamo kuzuye amoko yose n'ingano zose z'imitako y'agaciro, diyama, amabuye y'igiciro cyinshi, n'amafaranga y'izahabu n'ay'ifeza y'ubwoko bwose n'agaciro kose, biteguye neza mu myanya yabyo itandukanye muri ako gasanduku; kandi uko byari biteguye byagaragazaga umucyo n'ubwiza bungana n'izuba ryonyine.”

Natekereje ko bitari inshingano zanjye kwinezeza nnyenyine ndeba iki gishushanyo gitangaje, nubwo umutima wanjye wari wuzuye ibyishimo kubera ubwiza bwacyo burabagirana, uburanga bwacyo, n'agaciro k'ibyari bikirimo. Ni cyo cyatumye ngishyira ku meza yo hagati mu cyumba cyanjye maze ntangaza ko abantu bose babyifuzaba bashobora kuza kureba ikintu cy'icyubahiro n'ukurabagirana bihebuje umuntu yigeze kubona muri ubu buzima.

“Abantu batangiye kuza, ubanza ari bake mu mubare, ariko bagenda biyongera bagera ku kivunge. Igihe babanje kureba muri ka gasanduku, batangaraga kandi bagasakuza bishimye. Ariko igihe abarebaga biyongeraga, buri wese yatangiye guhungabanya ayo mabuye y'agaciro, ayakura muri ka gasanduku kandi ayanyanyagiza ku meza. Natangiye gutekereza ko nyirayo yansaba kongera kumuha ka gasanduku n'ayo mabuye y'agaciro; kandi niba nemeye ko anyanyagizwa, sinari kuzashobora kongera kuyasubiza mu myanya yayo muri ka gasanduku nk'uko byari bimeze mbere; kandi numvise ko ntari kuzashobora na rimwe guhura n'izo nshingano zo kubibazwa, kuko zari kuba nyinshi cyane. Nuko ntangira kwinginga abantu ngo batabikoraho, kandi ngo batayakura muri ka gasanduku; ariko uko narushagaho kubingingira, ni ko narushagaho kuyanyanyagiza; noneho basaga n'abayanyanyagiye mu cyumba cyose, hasi no kuri buri gikoresho cyose cyo muri icyo cyumba.”

Hanyuma mbona ko mu mitako nyakuri n'amasorori nyakuri bari batatanyije umubare utabarika w'imitako y'ibihimbano n'amafaranga y'amahimbano. Nararakaye cyane kubera imyitwarire yabo y'ubunyamaswa no kudashimira kwabo, mbacyaha kandi mbahwitura kubera ibyo; ariko uko narushagaho kubacyaha, ni ko barushagaho gutatanyira iyo mitako y'ibihimbano n'ayo mafaranga y'amahimbano mu by'ukuri.

“Maze kubabara umutima mu bugingo bwanjye bw'umubiri, ntangira gukoresha imbaraga z'umubiri kugira ngo mbasohore mu cyumba; ariko nkiri gusohora umwe, hakinjiramo abandi batatu bakazana umwanda n'utwatsi tw'ibiti n'umusenyi n'ubwoko bwose bw'imyanda, kugeza ubwo bapfukiraga burundu amabuye y'agaciro nyakuri yose, diyama, n'ibiceri, ku buryo byose bitagaragaraga ukundi. Kandi banatanyaguranyije agasanduku kanjye k'agaciro, bakajugunya ibice byako mu myanda. Natekereje ko nta muntu witaga ku mubabaro wanjye cyangwa ku burakari bwanjye. Nacitse intege rwose kandi umutima uracika, nicara hasi ndarira.

“Ubwo nari nkiri muri uko kurira no kuganya kubera igihombo cyanjye gikomeye n'inshingano nari mfiteho kubazwa, nibutse Imana, maze nyisaba mbikuye ku mutima ko yanyohereza ubutabazi. Ako kanya urugi rurakinguka, umuntu yinjira muri icyo cyumba, abantu bose bahita bagisohokamo; maze we, afite uburoso bwo guhanaguza ivumbi mu ntoki, akingura amadirishya, atangira guhanagura mu cyumba ivumbi n'imyanda.”

Namutakambiye ngo yihangane, kuko hari hari amabuye y'agaciro y'igiciro kinini yari atataniye mu myanda.

Yambwiye ati “witinya,” kuko yari “kubitaho.”

“Hanyuma, igihe yahanaguraga umukungugu n'imyanda, imitako y'agaciro y'impimbano n'amafaranga y'impimbano, byose byarazamukaga bisohokera mu idirishya nk'igicu, maze umuyaga urabijyana. Muri urwo rujijo nahumye amaso akanya gato; nayahumura, imyanda yose yari yagiye. Imitako y'agaciro nyakuri, diyama, n'ibiceri bya zahabu n'ifeza, byari bitatanye mu busagane bwinshi mu cyumba cyose.

“Hanyuma ashya ku meza agasanduku, kanini cyane kandi gasa neza kurusha aka mbere, maze atoragura imitako y'agaciro, za diyama, n'ibiceri, abifata mu ntoki zuzuye maze abijugunya muri ako gasanduku, kugeza ubwo nta na kimwe cyari gisigaye, nubwo zimwe muri za diyama zitarutanaga ubunini n'isonga ry'urushinge.

Hanyuma arampamagara ngo “ngwino urebe.”

“Narebye mu isanduku, ariko amaso yanjye ahumishwa n'ibyo nabonye. Byararabagiranaga ikuzo ryikubye inshuro icumi kurusha iryo byari bifite mbere. Natekereje ko byari byogejwe n'umucanga n'ibirenge by'abo bantu babi bari barabitatanyije kandi bakabikandagira mu mukungugu. Byari bitondetse mu buryo bwiza cyane mu isanduku, buri kimwe mu mwanya wacyo, hatagaragaraho na gato imihati y'uwo muntu wabijugunyemo. Natakiye n'ibyishimo byinshi, kandi uko gutaka ni ko kwankanguye.” Early Writings, 81–83.

Mu nyandiko ikurikiraho tuzasesengura inzozo za Miller.

Ibikurikira ni intangiriro y'inzozi ya kabiri ya William Miller, yanditswe na James White igihe yashyiraga ahagaragara inzozi za Miller mu Advent Herald.

“Inzozi zikurikira zasohowe mu Advent Herald, hashize imyaka irenga ibiri. Nuko mbona ko zagaragazaga mu buryo busobanutse neza ibyabaye mu mibereho yacu ya kera yerekeye Ukuza kwa Kabiri, kandi ko Imana yatanze iyo nzozi kugira ngo zibe ingirakamaro ku mukumbi watatanye.

“Mu bimenyetso bigaragaza ko umunsi ukomeye kandi uteye ubwoba w'Umwami wegereje, Imana yashyizeho inzozi. Reba Yoweli 2:28–31; Ibyakozwe n'Intumwa 2:17–20. Inzozi zishobora kuza mu buryo butatu; ubwa mbere, 'bitewe n'ubwinshi bw'imirimu.' Reba Umubwiriza 5:3. Ubwa kabiri, abari munsi y'umwuka wanduye n'uburiganya bwa Satani bashobora kugira inzozi ziturutse ku ngaruka ze. Reba Gutegeka kwa Kabiri 8:1–5; Yereziya 23:25–28; 27:9; 29:8; Zekariya 10:2; Yuda 8. Kandi ubwa gatatu, Imana yahoraga yigisha, kandi iracyigisha ubwoko bwayo mu rugero runaka, ikoresheje inzozi zizanwa n'umurimo w'abamarayika n'Umwuka Wera. Abahagaze mu mucyo usobanutse w'ukuri bazamenya igihe Imana ibahaye inzozi; kandi bene abo ntibazashukwa ngo bayobye bitewe n'inzozi z'ibinyoma.”

“Aravuga ati: Nimwumve noneho amagambo yanjye; niba muri mwe hari umuhanuzi, jyewe Uwituka nzimwimenyesha mu iyerekwa, kandi nzamuvugisha mu nzozi.” Kubara 12:6. Yakobo ati: “Marayika w'Uwituka yavuganye nanjye mu nzozi.” Itangiriro 31:2. “Nuko Imana iza kuri Labani w'Umunyasiriya mu nzozi nijoro.” Itangiriro 31:24. Musome inzozi za Yosefu, [Itangiriro 37:5–9], hanyuma musome n'inkuru ishimishije y'isohozwa ryazo mu Misiri. “I Gibeyoni Uwituka abonekera Salomo mu nzozi nijoro.” 1 Abami 3:5. Igishushanyo gikomeye cy'ingirakamaro cyane cyo mu gice cya kabiri cya Daniyeli cyatanzwe mu nzozi, n'innyamaswa enye, n'ibindi, byo mu gice cya karindwi na byo ni uko. Igihe Herode yashakaga kurimbura Umukiza ukiri uruhinja, Yosefu yaburiwe mu nzozi guhungira mu Misiri. Matayo 2:13.

“Kandi bizaba mu MINSI Y'IMPERUKA, ni ko Imana ivuga, nzabisuka ku Mwuka wanjye ku bafite umubiri bose: kandi abahungu banyu n'abakobwa banyu bazahanura, kandi abasore banyu bazabona ibyerekwa, kandi abasaza banyu bazarota inzozi.’ Ibyakozwe n'Intumwa 2:17.

“Impano y'ubuhanuzi, inyujijwe mu nzozi no mu mayerekwa, hano ni imbuto ya Mwuka Wera, kandi mu minsi y'imperuka izagaragazwa ku rugero ruhagije kugira ngo ibe ikimenyetso. Ni imwe mu mpano z'itorero ry'ubutumwa bwiza.”

“Kandi yahaye bamwe kuba intumwa; abandi kuba ABAHANUZI; abandi kuba ababwirizabutumwa; abandi kuba abashumba n'abigisha; kugira ngo abera batunganyirizwe rwose, bakore umurimo w'ivugabutumwa, kandi ngo umubiri wa Kristo wubakwe.’ Abefeso 4:11–12.”

“Kandi Imana yashyize bamwe mu itorero, ubwa mbere intumwa, ubwa kabiri ABAHANUZI,’ n'ibindi. 1 Abakorinto 12:28. ‘Ntimugasuzugure UBUHANUZI.’ 1 Abatesalonike 5:20. Reba kandi Ibyakozwe n'Intumwa 13:1; 21:9; Abaroma 7:6; 1 Abakorinto 14:1, 24, 39. Abahanuzi cyangwa ubuhanuzi ni ibyo kubaka itorero rya Kristo; kandi nta gihamba na kimwe cyavanwa mu Ijambo ry'Imana, cyerekana ko byari kuzahagarara mbere

y'uko ababwiriza b'ubutumwa bwiza, abashumba n'abigisha bahagarara. Ariko utanga impamvu yo kubirwanya aravuga ati, 'Habayeho ibyerekanywe byinshi by'ibinyoma n'inzosi nyinshi z'ibinyoma ku buryo ntashobora kugirira icyizere ikintu na kimwe cyo muri ubwo bwoko.' Ni ukuri ko Satani afite ibihimbano bye. Yahoranye abahanuzi b'ibinyoma, kandi rwose dushobora kubategereza none muri iki gihe cye cya nyuma cyo kuyobya no gutsinda. Abanga ibyahishuwe byihariye nk'ibyo bitewe n'uko hariho ibihimbano, bashobora, mu buryo bungana no kubikora neza, gukomeza gato maze bagahakana ko Imana yigeze kwihishurira umuntu mu nzozi cyangwa mu iyerekwa, kuko ibihimbano byahozeho iteka."

"Inzosi n'iyerekwa ni bwo buryo Imana yihishuriye umuntu. Binyuze muri ubu buryo ni bwo yavugishije abahanuzi; yashyize impano y'ubuhanuzi mu mpano z'itorero ry'ubutumwa bwiza, kandi yashyize inzosi n'iyerekwa mu cyiciro kimwe n'ibindi bimenyetso byo mu 'MINSI Y'IMPERUKA.' Amen.

"Intego yanjye muri aya magambo yavuzwe haruguru yari iyo gukuraho inzitizi mu buryo bujyanye n'Ibyanditswe Byera, no gutegura intekerezo z'umusomyi ku birebana n'ibikurikira." James White.